

kerkproeverij

bulletin

rijke

Wat komt	1
Kerkproeverij	2
Voorbij de eigen schroom	3
Een uitnodigende kerk	4
Vrede vraagt om gerechtigheid	5
Exodus 15 centraal in Week van gebed 2018	6
Wat verbindt	7
Kerk voor alle mensen	8
Nieuwe pelgrimslieiden	10
Niet van brood alleen	12
Wat raakt	13
Hospice heeft aandacht voor laatste levensfase	14
Steun voorbij de papieren werkelijkheid	16
Wat spreekt	17
Oefenen met filmpjes	18
Pelgrimeren is ontmoeten	19
De lange adem van de oecumene	21
Landelijke en regionale berichten	22
Internationale berichten	23
Column: Vleermuizenzondag	24

Bulletin 2/2017

COLOFON

Raad van Kerken in Nederland

secretariaat Kon. Wilhelminalaan 5 3818 HN Amersfoort
 telefoon 033 4633844
 alg. secretaris ds. Klaas van der Kamp
 e-mail rvk@raadvankerken.nl
 website www.raadvankerken.nl
 iban NL09 INGB 0000 5598 39 tnv Stichting Vrienden van de Raad van Kerken in Nederland

Oecumenisch Bulletin

eindredactie Beppie van Laar, Raad van Kerken in Nederland, Kon. Wilhelminalaan 5, 3818 HN Amersfoort; e-mail: rvk@raadvankerken.nl
 medewerkers Wim Altink, Rob den Boer, Gerrit van Dijk, Yosé Höhne-Sparborth, Koen Holtzapffel, Klaas van der Kamp, Rachèl Koopman, Gert Landman, Jaap van der Linden, Kees Nieuwerth, Bernd Wallet, Christine Welschen, Elly Wisselink, Alex van Zoeren
 foto's Teun-Jan Tabak (pag. 3, midden), T.W. van Urk/Shutterstock.com (pag. 9), © Rob den Boer (pag. 15), Raad van Kerken
 vorm omslag Marijke Kamsma - bliksemzwart.nl

Dank

In de aanloop naar de collecte ten behoeve van de landelijke Raad, die op veel plaatsen op 11 juni wordt gehouden (zondag Trinitatis), willen we allen bedanken die al een gift hebben overgemaakt of een collecte hielden. Alle gevers hartelijk dank.

Het oecumenisch bulletin stelt als doel de verschillende visies zoals ze binnen de lidkerken van de Raad van Kerken leven te laten zien.

Het bureau heeft geprobeerd alle rechthebbenden van foto's en/of andere uitingen te achterhalen en te noemen. Mocht dat naar uw idee onvoldoende gelukt zijn, dan kunt u zich in verbinding stellen met het bureau van de Raad van Kerken. De Raad aanvaardt geen enkele aansprakelijkheid.

Wat komt

Iedere gemeente, iedere parochie, iedere plaatselijke kerk kan meedoen op zondag 10 september of zaterdag 9 september met Kerkproeverij. Neem iemand die niet zo vaak in de kerk komt mee en help haar of hem over de drempel om weer een keer een kerkdienst mee te maken. Een missionaire actie bedoeld voor mensen van jong tot oud.

Kerkproeverij

Vertegenwoordigers van de kerkgenootschappen binnen de Raad hebben besloten de kerkdeuren tegelijkertijd open te zetten en mensen uit te nodigen die niet zo vaak in de kerk komen. Nodig uit, ga deze zondag samen.

Toen ik theologie studeerde in de Verenigde Staten viel het mijn vrouw en mij op dat aan één straat in Chicago wel meer dan dertig kerkgebouwen stonden. Alle dertig van verschillende denominaties maar ze dienden één zelfde Heer. In Nederland vinden we niet zoveel kerken aan één straat, toch is het gegeven van een pluriforme christelijke presentie ons niet vreemd.

De veelkleurigheid van christelijk geloven is op zich een rijkdom. Gezien echter vanuit missionair oogpunt kan men in een seculier land door de vele bomen het bos niet meer zien. Door de vele kerktorens kan de ware gestalte van Christus versluierd raken.

Daarom hebben de vertegenwoordigers van achttien kerkgenootschappen die elkaar regelmatig ontmoeten in de landelijke Raad van Kerken besloten om de kerkdeuren eens tegelijkertijd wijd open te zetten op zaterdag 9 en zondag 10 september 2017. We willen als christenen onze vrienden uitnodigen om te proeven van het goede nieuws dat God betrokken is bij mensen. Om te ervaren dat kerkbezoek iets toevoegt aan je leven; om de kwetsbaarheid, openheid en vreugde van mensen te beleven die kerkgang leuk vinden; om te ontdekken dat er een plek is waar hemel en aarde bij elkaar komen met een sterke relevantie voor onze samenleving. Laten we gaan uitnodigen!

Uitnodigend

Sinds de zomer van 2016 is een kerngroep actief die de eerste Kerkproeverij voorbereidt. Naast de achttien verschillende kerkgenootschappen binnen de Raad van Kerken hebben meer denominaties en organisaties (bijvoorbeeld MissieNederland) zich aangemeld. Ook de christelijke omroepen (EO & KRO-NCRV) zijn nauw betrokken bij dit evenement.

De oorspronkelijke opzet van een uitnodigende kerk is vanuit Engeland overgewaaid, waar jaren geleden de Anglicaanse Kerk begon met het concept *Back to Church*. Inmiddels is dit idee in veel landen met succes opgepakt en we hopen dat de Nederlandse variant - Kerkproeverij - zich mag verheugen in een grote belangstelling vanuit de plaatselijke kerken.

Wim Altink

Kerkproeverij: zaterdag 9 en zondag 10 september 2017. Deelnemen: meld uw gemeente/parochie aan op www.kerkproeverij.nl

Vorbij de eigen schroom

Hij kwam uit Engeland om mensen in Nederland uit te leggen hoe ze hun burens kunnen aanspreken. Michael Harvey bedacht het concept en noemde het 'Back to Church Sunday'.

Michael Harvey

Harvey: 'We zijn in de kerk vaak druk met de vraag hoe we ons moeten aanpassen bij andere mensen. Maar het kan veel eenvoudiger. Je kunt andere mensen gewoon uitnodigen om een keer kennis te maken met een kerkdienst zoals jij die wellicht geregeld ervaart.'

Tachtig tot negentig procent van de kerkgangers blijkt nooit iemand te vragen om mee te gaan naar de kerk. We voelen een soort verlegenheid. We schamen ons. We zijn bang dat we onderwets gevonden worden. Bijna iedereen vindt het lastig om op iemand af te stappen.'

Hoe help je mensen over die verlegenheid heen?

Harvey: 'Een groot deel van de mensen is al geholpen met het besef dat ze simpelweg nog nooit iemand hebben uitgenodigd. Je hoeft er geen speciale training aan te wijden. Mensen begrijpen uit zichzelf dat het toch wel wat zonderling is dat je in de kerk de weg naar het leven gewezen krijgt, maar dat je anderen niet uitnodigt om daar ook kennis van te nemen.'

Kennismaking

Wat zijn de resultaten in de landen waarin men het idee van Back to Church toepast?

Harvey: 'Uit onderzoek blijkt dat van de bezoekers één op de acht na een halfjaar een regelmatige kerkganger is. Vijf van de acht staan welwillend tegenover het nog eens naar de kerk gaan. Nog belangrijker is misschien wel dat de mensen die regelmatig in de kerk komen, zich realiseren hoe belangrijk het is een uitnodigende kerk te zijn. Je probeert een cultuur te creëren waarin het vanzelfsprekend is dat mensen elkaar uitnodigen.'

Om het hoekje kijken

Kerkproeverij biedt op een luchtige manier de kans mensen kennis te laten maken met de plek waar je je als betrokken kerkganger zo thuisvoelt. *(Karin van den Broeke, Protestantse Kerk)*
Kerkproeverij biedt een goede gelegenheid om een ander eens uit te nodigen in ons tweede huis. *(Joost Röselaers, Remonstrantse Broederschap)*

Eigenlijk zou iedere dienst gastvrij en open genoeg moeten zijn qua sfeer en inhoud om een gast te verwelkomen. Maar kerkproeverij kan net dat zetje extra geven. *(Iris Speckmann, Doopsgezinde Sociëteit)*

Het is een uitdaging de ander te laten proeven van de goedheid van God. *(Machiel Jonker, VPE)*
In de kerk leer je dat het niet om jou gaat, maar om de ander en dat je van die verbondenheid een leuker mens wordt. *(Leo Fijen, RKK)*

Een uitnodigende kerk

De campagne van Kerkproeverij - een toegankelijke eredienst waarbij kerkleden iemand uitnodigen naar de kerk op 9/10 september 2017 om te proeven aan het geloof - is in feite gefaseerd in drie rondes, net als bij een echte proeverij.

Deze fasering heeft te maken met de verschillende doelgroepen die Kerkproeverij probeert aan te spreken, namelijk enerzijds uitnodigers en anderzijds uitgenodigden.

De eerste fase richt zich op de uitnodigers, met name op kerkleiders. De coördinatoren van de landelijke kerkgenootschappen en christelijke organisaties fungeren als sleutelfiguren om plaatselijk draagvlak te creëren. Nadat de plaatselijke kerken en parochies zijn geënthousiasmeerd door hun landelijk kerkverband, gaat de tweede fase in die zich richt op het inspireren en toerusten van kerken. Dankzij dit plaatselijk draagvlak zal Kerkproeverij echt gaan leven, dus we hopen van harte dat veel kerken mee gaan doen! De laatste fase probeert algemene bekendheid te geven aan Kerkproeverij in de periode vlak vóór het event in september en richt zich dan ook op de uitgenodigden, de gasten dus.

Voor kerken die willen bijdragen aan de cultuurverandering die Kerkproeverij beoogt - namelijk een verwelkomende kerk transformeren naar een uitnodigende kerk - is het wijs om ruim voor het eigenlijke event op 9/10 september 2017 te beginnen met de organisatie, en planning van Kerkproeverij op de plaatselijke agenda te zetten.

Een landelijk communicatieteam wil hier zo goed mogelijk in begeleiden en zorgen voor een concreet stappenplan. Er is toerustingsmateriaal, de leestip 'Meer dan welkom' van Michael Harvey, er zijn suggesties voor een

De kerk is open

gastvrije eredienst/viering, promovideo's die te gebruiken zijn in een dienst, logo's in verschillende stijlen, testimonials, uitnodigingskaarten en posters. Het staat predikanten, pastors en plaatselijk kader helemaal vrij om dit materiaal in te zetten voor hun eigen campagne, op zo'n wijze dat het past binnen de eigen stijl.

Op www.kerkproeverij.nl is materiaal te vinden. Iedereen is uitgenodigd hier een kijkje te nemen, en de eigen kerk of parochie aan te melden voor Kerkproeverij in september. Ook als je vragen hebt of behoefte aan specifiek materiaal, kan je mailen: info@kerkproeverij.nl of contact opnemen met de landelijk coördinator van het eigen kerkgenootschap.

Wie nodigt u uit in september?

Rachèl Koopman

Meer informatie op www.kerkproeverij.nl. Hebt u vragen? Informeren kan bij info@kerkproeverij.nl of bij de coördinator van uw eigen kerkgenootschap.

Vrede vraagt om gerechtigheid

In de aanloop naar de verkiezingen organiseerde de Raad een verkiezingsdebat met vertegenwoordigers van politieke partijen in Den Haag. Daar bevroeg de Raad hen kritisch op een aantal onderwerpen: armoede, integratie en vrede- en veiligheidsbeleid.

Wat dat laatste betreft mocht ik namens de Raad van Kerken een aantal indringende vragen stellen rond het feit dat de meeste politieke partijen het nodig vinden jaarlijks minstens 500 miljoen meer te investeren in defensie en - soms zelfs - deze 500 miljoen in mindering te brengen op ontwikkelingssamenwerking. Gepaard hieraan is er de laatste tijd weer sprake van een hernieuwd vijandenken en wordt weer gesproken over een nieuwe 'koude oorlog'.

Zouden we niet juist opnieuw moeten werken in termen van coöperatie in plaats van confrontatie, aan ontspanning, wederzijdse ontwapening en wederzijds verzekerde veiligheid, in plaats van wederzijds verzekerde vernietiging? Het is nodig een andere veiligheidsarchitectuur te ontwikkelen voor een veel breder gedefinieerde Europese regio. Een die meer uitgaat van verzoening tussen Oost- en West-Europa, van wederzijdse afhankelijkheid in plaats van wederzijdse afschrikking!

De aanwezige vertegenwoordigers van politieke partijen gingen echter nauwelijks op deze vragen in. Kennelijk zijn het vredes- en veiligheidsbeleid en de verhoging van het defensiebudget 'slechts' een technische aangelegenheid die niet ter discussie staat. Maar we zien wel veel artikelen in landelijke dagbladen van (ex-)generaals die voor die 'beleidsintensivering' openlijk pleiten!

De langetermijnvisie van de kerken - in het voetspoor van de Wereldraad van Kerken - pleit dus voor een brede en meer inclusieve benadering van vrede en veiligheid. De Wereldraad van Kerken spreekt in dit verband van het bouwen aan rechtvaardige vrede. Om ware rechtvaardigheid en ware vrede te bouwen moeten we werken aan inclusieve veiligheid. Zolang een meerderheid op aarde leeft in volstrekte armoede, lijdt onder klimaatverandering en gewapende conflicten, kortom niet veilig is, kunnen ook wij hier onmogelijk echt veilig zijn! We moeten dus juist niet bezuinigen op ontwikkelingssamenwerking, maar actief investeren in de ondersteuning van de VN-agenda voor duurzame ontwikkeling. Stel dat het bedrag dat wereldwijd jaarlijks wordt uitgegeven aan bewapening (1,7 biljoen dollar) ingezet zou worden in de wereldwijde strijd tegen armoede, klimaatverandering en voor conflictpreventie en vredesopbouw!

Kees Nieuwerth

Militair rupsvoertuig

In het kader van de pelgrimage van gerechtigheid en vrede wordt ieder jaar een Walk of Peace gehouden, georganiseerd door de Raad van Kerken en PAX. Deze vindt tot op heden elk jaar op een andere locatie in ons land plaats, waarbij beoogd wordt bruggen te slaan tussen verschillende geloofsgemeenschappen en bevolkingsgroepen. Dit jaar zullen er op diverse plekken rond 21 september (Internationale Dag van de Vrede) vredeswandelingen gehouden worden.

Exodus 15 centraal in Week van gebed 2018

De Caraïbische kerken hebben voor de Week van gebed 2018 het lied van Mozes en Mirjam als uitgangspunt gekozen. Dat staat in Exodus 15. Ze zien verbindingen tussen de bevrijding van de joden uit de Egyptische slavernij en hun eigen overwinning van de slavernij. Ds. Christine Welschen, die zelf in de Evangelische Broedergemeente in Den Haag werkt, laat zien hoe zij Exodus leest.

Exodus 15 is een prachtig lied over het wonder van de bevrijding, dat God tot stand brengt voor zijn volk. God stelt zich altijd weer op als helper als mensen in hun kwetsbaarheid hem aanspreken. Het zingen van het danklied na de bevrijding laat zien hoe de bevrijde mensen op de redding terugkijken. Ze zien er God dankbaar voor.

De tekst roept ook wel vragen op. Als we goed naar de tekst kijken, kan je jezelf de vraag stellen wie dit misschien wel oudste lied in de Bijbel nu eigenlijk zingt? Is het Mirjam, de zuster van Mozes of is het Mozes zelf, zoals de overlevering aanreikt?

De tekst spreekt van dank en laat ook de vreugde aan bod komen. Er is vreugde, omdat de wapens voor de oorlog zijn vernietigd; de wagen als strijdmachine en de paarden. God

zelf doet dat. Bevrijding houdt dus ook in, dat de onfaire overheersings- en controlemiddelen afgeschaft worden.

De overheersing in Egypte was zo krachtig, dat de slaven zich ondergeschikt zijn gaan voelen. Een van de sterkste middelen om mensen te beheersen is hun minderwaardigheid in te prenten. Als bevrijde mens mag je leren, dat je niet de hand of de voet van iemand anders bent, maar de zoon of dochter van God. Je mag om die reden vanuit je binnenste zingen en klagen, dansen en werken.

De Israëlieten moeten die vrijheid leren invullen. Ze leggen nog lang de verantwoording voor hun leven alleen bij God neer. Als het water er niet is, klagen ze God aan. Ze zien het aanvankelijk niet als hun taak water te zoeken. Ze nemen in het begin geen verantwoordelijkheid voor het eigen leven.

Hoe is dit vandaag? 153 jaar geleden werd de slavernij in Suriname afgeschaft. Bijna driehonderd jaar overheersten de macht- en controlemiddelen van anderen. Maar we leven nu in een andere tijd. We vieren daarom in de Surinaamse gemeente Haaglanden bewust elk jaar de dank voor de bevrijding en we spreken uit dat we zelf verantwoording mogen en kunnen nemen voor ons eigen leven en onze plek in de maatschappij.

Christine Welschen

De kerken tekenden in 2013 een verklaring waarin ze zich kritisch uitlaten over het eigen verleden en de rol die slavernij daarin speelt.

Slavernij

Wat verbindt

In het Deense Aarhus brengt de gemeente verschillende bevolkingsgroepen met elkaar in contact in Dokk1. Er is een bibliotheek, een café en een plein waar mensen diensten aanbieden. Het zijn taken waarin kerken ook een rol (kunnen) spelen.

Kerk voor alle mensen

Van alle scholieren in Nederland zit meer dan 60 procent op het vmbo. Uiteindelijk behoort 56 procent van de vrouwen en 63 procent van de mannen tot de categorie met een bescheiden of gemiddelde vervolgopleiding.

Steeds vaker vallen woorden als 'een nieuwe tweedeling' of 'een nieuwe verzuiling', niet gebaseerd op confessionaliteit, maar ingegeven door een verschil in opleiding. Juist in deze groep zijn veel mensen die zich kritisch uiten naar de politiek.

Hoe zit het eigenlijk met de ruimte die mensen met een vmbo of mbo-deelcertificaten krijgen in de kerken? Het betreft een thema wat wel wordt aangeroerd in onderzoeksrapporten, maar nog weinig gethematiseerd is.

Nederlands onderzoek over vrijwilligers richt zich zelden op de opleiding. Onderzoekers willen bijvoorbeeld laten zien in hoeverre vrouwen en mannen toegang hebben tot functies. Of ze richten zich op het onderscheid tussen migranten en witte Nederlanders. Of ze laten onderlinge verschillen zien tussen denominaties. Maar een analyse van hoe het ligt tussen hoger opgeleiden en lager opgeleiden is weinig populair.

Onderzoekers nemen de opleiding in de regel wel mee als één van de karakteristieken in hun analyse. Het Rotterdamse onderzoek 'Tel je zegeningen' uit 2008 zegt ergens ietwat verborgen in het rapport: 'De groep van hoogopgeleide vrijwilligers in de kerk weerspiegelt de samenstelling van de Nederlandse bevolking. Terwijl in relatie met deze samenstelling het aantal kerkelijke vrijwilligers met een lage opleiding geringer is.' Ze zijn zich dus bewust van de ondervertegenwoordiging van mensen met een lage opleiding in de kaders van de kerk. En de onderzoekers beroepen zich op ander onderzoek waaruit een zelfde tendens naar voren komt.

Er is weinig fantasie voor nodig om te veronderstellen dat de inbreng van lager opgeleiden per kerkgenootschap zal verschillen. Je hoeft er maar een liederenbundel op na te slaan en je zal merken dat de dichterlijke affiniteit in een bundel van het Leger des Heils anders getoonzet is dan de liederen die men bij de Remonstrantse Broederschap pleegt te zingen. Cijfers van het Centraal Bureau voor de Statistiek laten zien, dat de teruggang van kerkelijke betrokkenheid onder laagopgeleiden (3,1 procent in 5 jaar) minder van omvang is dan de teruggang onder de mensen met een hogere opleiding (4,5 procent in 5 jaar).

Welke plaats hebben mensen met een vmbo in de kerkenraad? Jaap van der Linden, ambassadeur van de Raad van Kerken, legde de vraag voor aan Elly Wisselink, protestants predikant in Drenthe. Wisselink: 'Voor mij heeft die vraag meer te maken met de manier waarop ik met alle vrijwilligers omga dan met een specifieke groep.'

'In mijn eerste gemeente was ik niet met die vraag bezig', aldus Wisselink. 'Mijn tweede gemeente was een gemeente met veel hoogopgeleide mensen, die werkten bij bedrijven als Philips en ASML. Ik merkte daar dat sommige mensen niet meer naar gemeente-avonden kwamen of aan een gespreksgroep meededen, omdat ze voor hun gevoel niet op konden tegen de hoger opgeleiden. Juist omdat het overgrote deel van de gemeente hoogopgeleide was, vond ik het lastig om daar structureel iets mee te doen. In de kerkenraad zaten wel mensen met een lagere opleiding. Door de hoger opgeleiden werden nogal eens Engelse woorden gebruikt. Ik vroeg dan vaak

quasi onschuldig wat ze bedoelden. Daarbij dacht ik: Het is voor mij makkelijker om het aan de orde te stellen dan dat de mensen met een lagere opleiding dat moeten doen.'

Wisselink werkt inmiddels al weer vijf jaar in Nieuw-Amsterdam. Ze merkt in de praktijk hoe belangrijk het is eenvoudige taal te gebruiken om uiteindelijk alle mensen te kunnen aanspreken. Een eenvoudige preek of een eenvoudige liturgie wil niet zeggen dat het ontbreekt aan diepgang. Het is een noodzakelijke benadering om uiteindelijk iedereen te kunnen aanspreken. Wisselink: 'Ik merkte het een keer na een begrafenis. Ik kreeg als reactie: 'Dit is de eerste rouwdienst die ik begrepen heb.' Toen realiseerde ik me opnieuw hoe belangrijk het is eenvoudig te formuleren. Anders begrijpen de mensen je niet.'

Misschien nog wel belangrijker dan het woordgebruik, is de manier waarop iemand invulling geeft aan het ambt, meent Wisselink. Je moet zelf tussen mensen in willen staan. 'Ik ben dus vooral geneigd om naar de houding van

de voorganger te kijken: hoe die omgaat met mensen die allemaal verschillend zijn.' En met gevoel voor introspectie zegt Wisselink: 'Voor mij is het misschien gemakkelijker om met lager opgeleiden om te gaan omdat ik zelf ook uit zo'n milieu kom. Mijn vader was boer en mijn moeder huisvrouw.'

Wisselink laat in haar presentatie zoveel mogelijk ruimte voor eigen inkleuringen van mensen. 'Als ik in een gesprek of een mail een idee inbreng voeg ik er altijd aan toe: Dit zijn mijn gedachten. Ik laat het bij jou wat jij ermee doet. Daarmee wil ik de ander in zijn/haar eigenheid respecteren. Wanneer mensen iets goeds doen, zeg ik dat tegen hen, of ze nou hoger of lager opgeleid zijn.'

De betrokkenheid op de dagelijkse situatie van mensen laat de kracht zien van de kerk in een tijd dat het publieke debat misschien wel erg sterk ingekleurd wordt door de vraagstellingen van de hoogopgeleiden. Die inzet blijft overigens een voortdurende bron van bezinning, ook voor de kerken. Gerda Idema-

Hospers heeft in haar boek *Sprakeloosheid doorbroken, angst overwonnen in de Veenkoloniën* voorgangers en pastoors geïnterviewd om te laten zien hoe de bevolking onrecht heeft ervaren binnen de kerken. Een van de geïnterviewde predikanten zegt dan: 'De remedie is mijns inziens een lange periode van erkenning, liefde, aanvaarding en vergeving waardoor de mensen weer vertrouwen krijgen.'

Aan het werk

Nieuwe pelgrimsliederen

In 2016 verscheen bij de Wereldraad van Kerken de liedbundel 'Hosanna! Ecumenical Songs for Justice and Peace'. Lieder en uit alle landen van de wereld. Mij werd gevraagd of ik wat wilde vertalen en dat op 16 juni presenteren. Een uitdaging!

Maar bestaande bundels zoals het Liedboek uit 2013 (waaraan ik heb meegewerkt) bevatten al heel wat pelgrimsliederen. Ik kan uit deze nieuwe liedbundel niet alles meer kiezen. Steeds moet ik vragen: wat voegt dit lied toe? Nieuw thema? Bekend thema maar andere insteek? Of ander muziekgenre, zoals een Latino ritme?

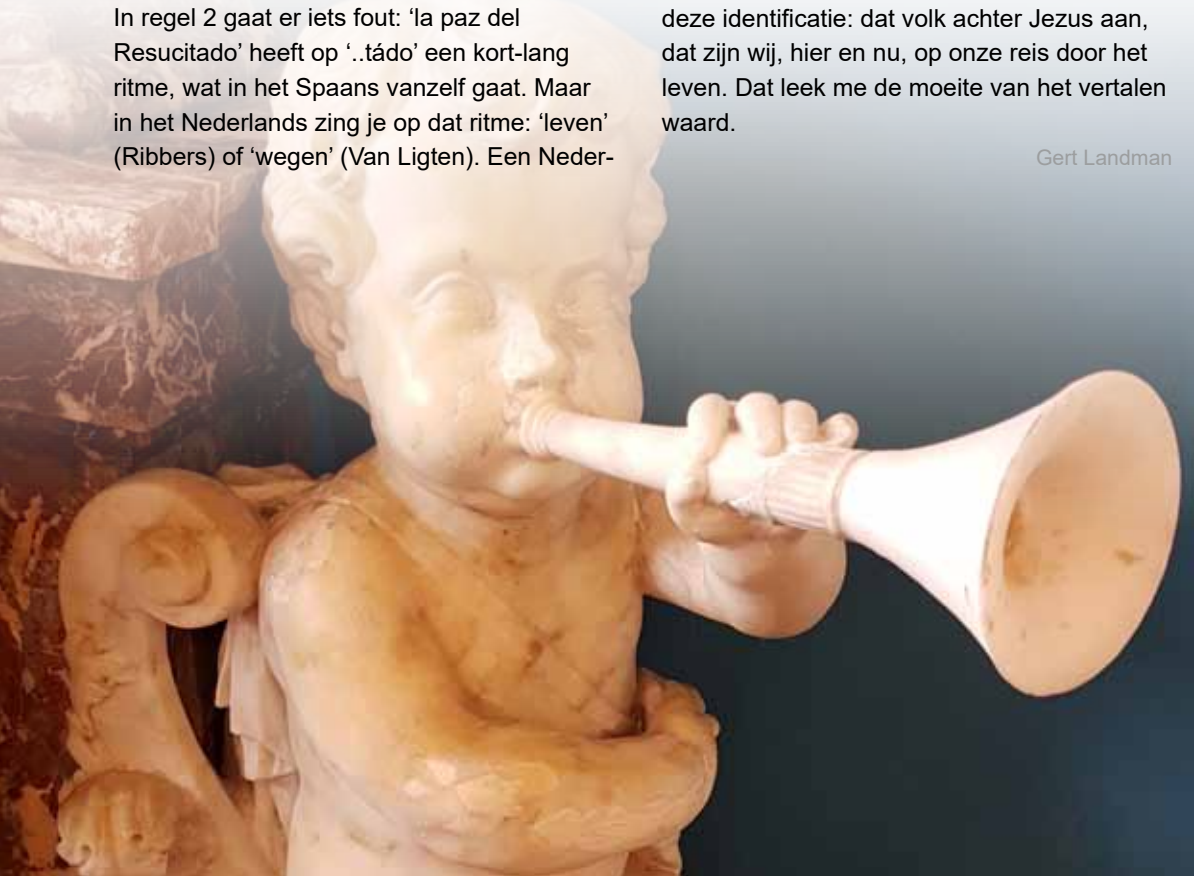
Tegelijk moet je dan wel kijken of dat ritme zich leent voor een Nederlandse tekst. Een voorbeeld: een eerdere wereldbundel was 'Hoop van alle volken'. Een bekend lied hieruit is 79 'La paz del Signor'. Door Joke Ribbers vertaald als 'De vrede van Christus'; Alex van Ligten maakte een eigen tekst: 'Behoed en bewaar Jij ons lieve God'.

In regel 2 gaat er iets fout: 'la paz del Resucitado' heeft op '..tádo' een kort-lang ritme, wat in het Spaans vanzelf gaat. Maar in het Nederlands zing je op dat ritme: 'leven' (Ribbers) of 'wegen' (Van Ligten). Een Neder-

landse componist zou 'wijs jij ons de goede wegen' nooit met een kort-lang ritme laten eindigen. In de praktijk hoor je hele kerken dan ook in plaats van 'we-gèèèè' vrolijk zingen: 'we---gen'. Ze hebben nog gelijk ook.

Kortom: niet alles kan vertaald worden. Als ik een mooi lied aantref in deze bundel, dat echt iets toevoegt, probeer ik eerst het refrein in het Nederlands zingbaar te maken. Als dat niet lukt qua ritme of klemtoon, zie ik er verder van af. Maar soms past het wel. Zoals in bijgaand lied. Het is min of meer de titelsong 'Hosanna' en verwijst naar het intochtsverhaal. Daar hebben we ook al wel liederen over. Maar niet met het 6/8 ritme van een Oud-Spaans pelgrimslied, afwisselend verdeeld in 2-2-2 en 3-3. En ook niet met deze identificatie: dat volk achter Jezus aan, dat zijn wij, hier en nu, op onze reis door het leven. Dat leek me de moeite van het vertalen waard.

Gert Landman

Vol verbazing, ontzag

1. Vol ver - ba - zing, ont - zag, ver - trou - wen zijn wij hier on - der - weg met
2. Als de mach - ten van angst en af - braak op ons af - ko - men, zwaar be -

Je - zus, vol - gen sa - men het spoor van vre - de en wij zin - gen: zijn rijk zal
wa - pend, gaan wij ver - der met on - ze Her - der, met als af - weer ons lied: Ho -

ko - men!
san - na! (Refrein * na vers 2, 4, 6)
Kom ons hel - pen, o God, Ho - san - na! Kom be - vrij - den, o God, Ho - san -

na! Geef ons vreug - de en moed, Ho - san - na! Zin - gend krij - gen wij kracht, Ho - san - na!

Vol ver - ba - zing, ont - zag, ver - trou - wen zijn wij hier on - der - weg met Je - zus,

vol - gen sa - men het spoor van vre - de en wij zin - gen: zijn rijk zal ko - men!

* Refrein eerste helft (4 x Hosanna) kan in wisselzang:
solo 'Kom ons helpen, o God' en allen 'Hosanna' (enz.)

3. Op een ezel komt hij gereden,
in de naam van de Heer: gezegend!
Hem zij eer in de hoogste hemel,
zing: Hosanna de Zoon van David!
4. Want het koninkrijk is dichtbij ons,
gaat nu komen in al zijn volheid:
opgericht wordt wie was vernederd,
alle tranen gedroogd, Hosanna!
5. Om ons heen is een wolk getuigen,
goed gezelschap, van zoveel eeuwen;
die ons voor zijn gegaan, zij zingen
van de Heilige in ons midden;
6. Hanna, Simeon, Zacharias,
hoor hen ieder hun lofzang zingen;
Paulus, Silas, hun cel gaat open
op de klank van hun lied, Hosanna!

Refrein Kom ons helpen, o God ...

*Oecumenisch zingen, 16 juni 2017, 13.30 - 16.30 uur, bij de Raad van Kerken, Kon. Wilhelmina-
laan 5 te Amersfoort. Toegang gratis. Opgave: rvk@raadvankerken.nl*

Niet van brood alleen

Van oudsher houdt het Leger des Heils zich bezig met Schuld Hulp Preventie. William Booth, de stichter van het Internationale Leger des Heils richtte rond 1890 'the poor man's bank' op. Een bank voor de lagere (werkende) klasse, waar zij konden profiteren van een kredietsysteem met kleine leningen.

Vanaf die tijd heeft het Leger des Heils zich beziggehouden met de hulp aan mensen met soortgelijke problemen. Gerelateerd aan de tijd waarin we leven heeft dit geleid tot nieuwe ideeën en wijze van benadering. Alleen materiële hulp is niet voldoende.

Het contact met mensen die leven in (verscholen) armoede of mensen die schulden hebben, is altijd gebleven en nog zeer actueel. Het Kerkgenootschap Leger des Heils richt zich voornamelijk op het voorkomen dat mensen in de schulden raken of nog verder in de problemen komen. Door middel van onze laagdrempelige activiteiten binnen onze ves-

Armoede

tigingen ontmoeten wij deze mensen. Deze activiteiten zijn: de kledingwinkel, het maaltijdproject, de seniorenclub, inloop- en openhuizen, sociale vakanties etc. In 2016 bezochten zo'n 400.000 mensen deze activiteiten.

Vanuit de 'vindplaatsgerichte benadering' leggen we contact met de bezoekers. Vrijwilligers hebben hiervoor een training gevolgd om problemen rondom schulden te signaleren. Vanuit deze signalering worden mensen verder geholpen door orde te scheppen in de vaak ontstane chaos, begeleiding en indien nodig toeleiding naar schuldhulporganisaties.

Door middel van subsidie hebben wij op projectbasis twee medewerkers kunnen aanstellen en zijn wij in staat geweest om in de afgelopen jaren 1.019 vrijwilligers te trainen. De projectmedewerkers hadden de taak om in de diverse vestigingen de schuldplicht op te zetten en te begeleiden. De trainingen van de vrijwilligers betroffen: training signaleren en waarnemen, basistraining schuldhulpverlening en training gericht op gedragsverandering.

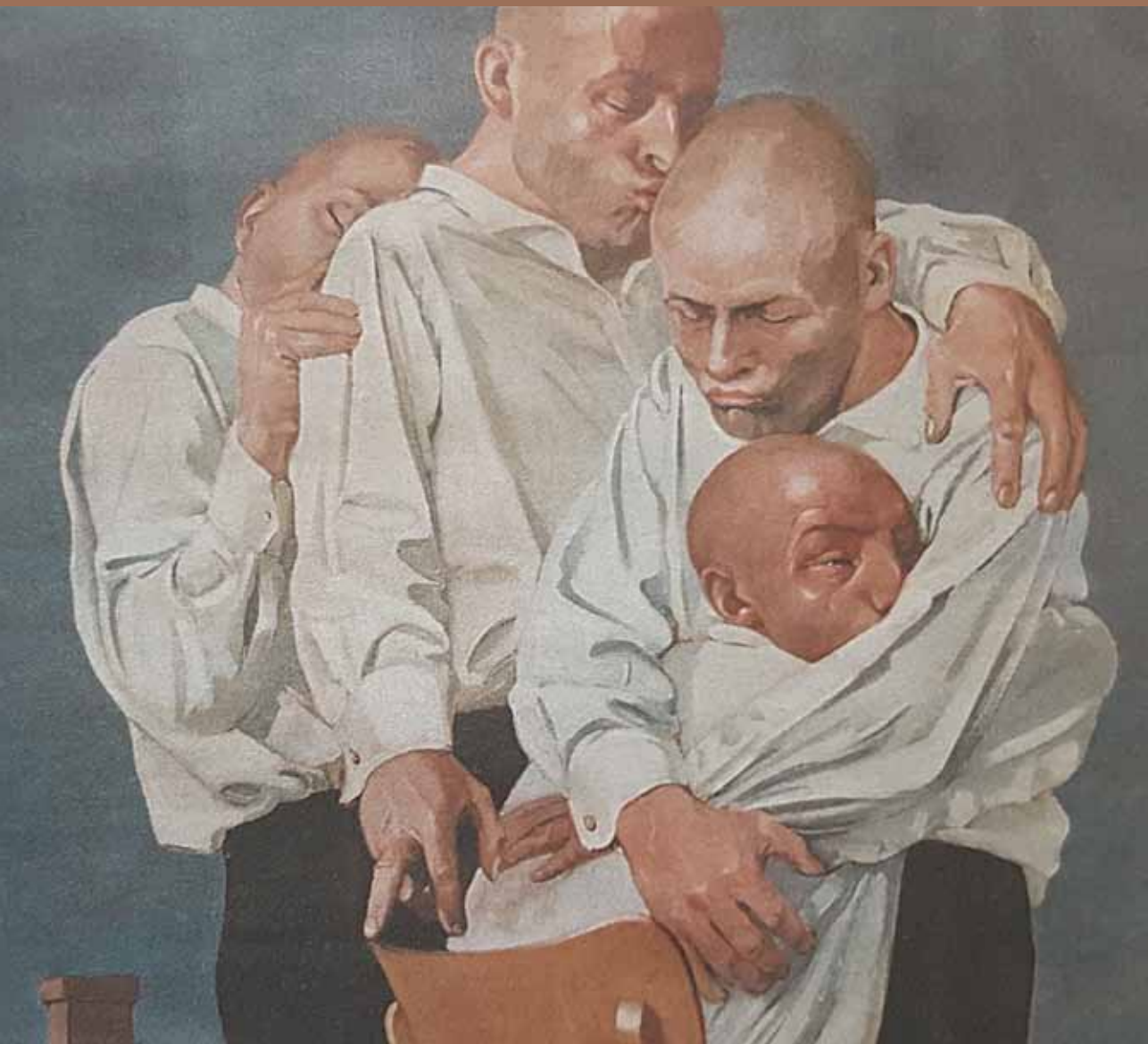
In de periode 2014-2016 zijn er 10.325 activiteiten verricht in het kader van schuldplicht. Het gaat hier om het invullen van formulieren, het op orde brengen van de administratie, het houden van begeleidingsgesprekken en het toeleiden naar schuldhulporganisaties. Hierbij zijn niet meegerekend de vele gratis verstrekkingen van kleding, maaltijden en huisraad.

Alex van Zoeren

Het Leger des Heils is één van de deelnemers aan het knooppunt 'Kerken en Armoede', waarin armoedebestrijding vanuit de kerken wordt gecoördineerd.

Wat raakt

'Monument der Tröstungen' is een werk van Johannes Grützke. Het laat zien hoe de een de ander kan opvangen. Werk van hem is te zien in Gorsel.

Hospice heeft aandacht voor laatste levensfase

'Hij is uit de tijd gekomen.' Met die Twentse uitdrukking maakt Herman Finkers de dood bespreekbaar in een van zijn optredens.

Het denken over de dood verandert. Je mag er weer publiek over spreken. Alsof de tijden van de Middeleeuwen herleven, toen er zelfs een speciaal handboek voor het sterven was. Het sterven hoort weer bij het leven. Het krijgt een eigen plek. Dat is in ieder geval de inzet van de hospices, die in Nederland in rap tempo ontstaan. Was het huis waar je de laatste levensfase een plek geeft één generatie geleden nog onbekend, nu zijn er al meer dan 270 van dergelijke huizen in Nederland.

Zieken die naar een hospice gaan, kunnen hun persoonlijke dingen meenemen, zoals boeken, grammofoonplaten, stoelen. Ze nemen hun wereld mee. En op een menselijke manier glijdt het sluiert weg dat tijd van eeuwigheid gescheiden houdt. Met de groei aan medische kennis en het langer leven van mensen groeit de vraag naar dergelijke hospices. Inmiddels zijn er zo'n 2600 zorgvragenden die hun laatste levensdagen in een hospice doorbrengen. Daarmee is het nog steeds een kleine groep overigens. Want per jaar sterven er in Nederland 140.000 mensen. Een derde sterft in een verpleeg- of verzorgingshuis, een derde overlijdt thuis en iets minder dan een derde sterft in een ziekenhuis.

Een hospitium is van oorsprong een onderdeel van een klooster. De kloosterlingen verschaffen er onderdak aan pelgrims en

Een verpleegster: 'Ik loop meestal in gewone kleren. Alleen bij bepaalde verpleegkundige handelingen draag ik een wit jasje. We proberen alles zo huiselijk mogelijk te houden. Ik zie het sterven als een omgekeerde bevalling. Elke bevalling brengt pijn en moeite met zich mee. Het is een mooi en intiem moment, waarbij je naar mijn levensovertuiging iets van God ziet. Zo is ook het sterven een intiem mysterie: je weet niet precies wanneer het begint; het brengt vaak ook pijn en moeite met zich mee, wat soms zelf met de beste medicijnen niet te verhelpen is. Het leven vloeit langzaam weg.'

andere reizigers. De kloosterlingen leggen een houding van gastvrijheid aan de dag en het hospitium is het gastenverblijf. Het woord 'hospice' is daarvan afgeleid. Mensen vinden er onderdak als ze de laatste levensdagen bereiken; ze verblijven er gemiddeld zo'n 29 dagen.

Onder de pioniers zaten relatief veel verpleegkundigen en enkele artsen, en mensen met een christelijke achtergrond. Eén van hen was Pieter Sluis, een huisarts in Nieuwkoop, die in 1984 het initiatief nam tot de oprichting van de stichting Elisabeth Kübler-Ross. Ook priester Rob van Hellenberg Hubar zette zich

Een bewoner: 'Ik ben hier nog maar kort. Vier dagen. Maar het voelt als veel langer. Het klinkt misschien gek, maar het leven wordt hier volop gevierd. Als je 's avonds nog een glaasje wijn wilt drinken, maken mensen dat voor je mogelijk. Ik zie niet op tegen de dood. Ik weet zelfs al waarover gesproken zal worden bij mijn begrafenis. Over de woorden van Jezus: 'Komt allen tot Mij die vermoeid en belast zijt, en Ik zal u rust geven'.

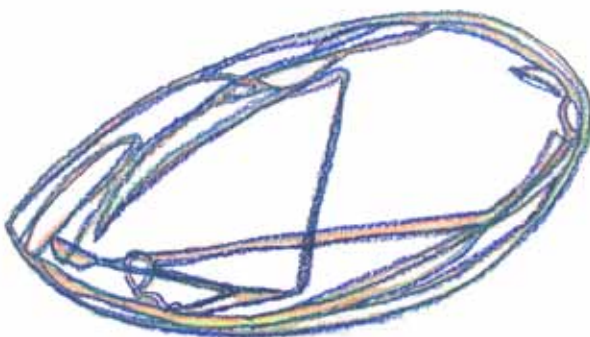
in voor de terminale zorg en richtte in 1987 de stichting Elckerlijck op, een stichting voor 'bewustwording rond sterven en leven'. Beide organisaties hadden als doel de hospicegedachte te verspreiden.

We noemen nog een paar initiatieven van het eerste uur. Van Hellenberg Hubar zette in 1994 samen met het Leger des Heils een hospice op in Rozendaal. In 1992 ontstond hospice Kuria in Amsterdam (initiatief van enkele hervormde gemeenten en gereformeerde kerken) en in Vleuten het Johannes Hospitium (vanuit de Maltezer en Johanniter Orde).

Er zijn verschillende soorten zorg in een hospice. Je hebt de bijna-thuis-huizen, waar steeds vrijwilligers aanwezig zijn. En je hebt

Een familielid: 'Op de dag van de begrafenis van mijn moeder stond de kist in de hal en iemand van het hospice las een gedicht voor. Daarna mocht ik het lontje van een kaars doven. En we gingen samen met het personeel en mijn moeder naar buiten, naar de rouwauto. Het personeel stond bij het hek totdat wij de hoek om waren. Na de begrafenis zijn we nog even terug geweest en hebben we koffie gedronken met mensen van het hospice.'

high care hospices, waar 24 uur per dag medische zorg aanwezig is. Doel van de hospicezorg is de kwaliteit van leven zo goed mogelijk te houden of te krijgen in de laatste periode van het leven.

Meeres Stille

Tiefe Stille herrscht im Wasser,
Ohne Regung ruht das Meer,
Und bekümmert sieht der Schiffer
Glatte Fläche ringsumher.
Keine Luft von keiner Seite!
Todesstille fürchterlich!
In der ungeheuern Weite
Reget keine Welle sich.

J.W. Goethe

Rob den Boer bij zijn pasteltekening 'Meeres Stille': Zo kalm als het water lijkt, zo ongedurig zijn de gedachten in het hoofd van de schipper. Dit tekent de dubbele verhouding tussen mens en water: levensader, maar ook gevaar.

Steun voorbij de papieren werkelijkheid

De Raad van Kerken gaat soms met een delegatie op werkbezoek om het belang van bepaald werk te onderstrepen. In die categorie valt ook het bezoek dat men onlangs bracht aan Inlia, het netwerk ten behoeve van asielzoekers, dat in Groningen een thuisbasis heeft.

'Bij Inlia op bezoek betekent de uitersten leven van je schamen voor je land en trots zijn op je land', vatte Yosé Höhne-Sparborth van de beraadgroep Samenlevingsvragen haar indrukken achteraf samen. Ze schaamde zich voor het beleid dat soms zo administratief is gemotiveerd dat het onvoldoende ruimte laat voor de menselijkheid; en ze is trots op vrijwilligers en betaalde krachten die door het oerwoud van de bureaucratie heen er in slagen om oog te blijven houden voor de mensen van vlees en bloed, mensen met verlangens en zorgen.

Bed-bad-broodboot afgemeerd aan het Eemskanaal

De delegatie bezocht de bed-bad-brood-plus - opvang in Groningen en de Tussen-Voorziening voor statushouders (TuVo) in het Drentse Eelde. De bed-bad-brood-plus - opvang biedt elementaire hulp aan asielzoekers die als gevolg van het Rijksbeleid op straat zijn gezet waaronder asielzoekers met ernstige psychische en/of medische problemen en ook asielzoekers die nog in procedure en legaal in Nederland zijn maar desondanks geen recht meer hebben om in een azc te mogen blijven. De 'plus' staat daarbij voor '24-uurs

opvang met begeleiding'. De opvang wordt gefinancierd door de gemeente Groningen. Aanvankelijk kregen de gemeenten nog een vergoeding hiervoor van de staatssecretaris maar deze heeft eind vorig jaar aangegeven de kosten hiervoor niet langer te willen vergoeden.

De Tussen-Voorziening voor statushouders (TuVo) is een opvang in Eelde voor asielzoekers die een status hebben gekregen. In deze opvang wordt naast de reguliere inburgering al een aanvang gemaakt met de integratie. Hierbij zijn ook lokale kerkelijke vrijwilligers betrokken.

Dirk Gudde, delegatieleider en voorzitter van de Raad van Kerken verwoordde het belang van het werk: 'De aanpak van Inlia laat zien hoe veel kracht er in de samenleving zit: goede werkrelaties met de gemeentelijke overheid, met de politie en het maatschappelijk werk, de vele vrijwilligers, niet in de laatste plaats uit de kerken.'

Inlia heeft last, zo kreeg de delegatie te horen, van de 'papieren werkelijkheid', een te weinig kijken naar het belang en de toekomstmogelijkheden van de mensen om wie het gaat. Een schrijnend voorbeeld is dat van een jonge asielzoeker die elders in het land een opleiding én werk had gevonden, maar niet naar een andere opvanglocatie mocht, waardoor dit toekomstperspectief voor haar op losse schroeven kwam te staan. Dertig procent ongeveer van de mensen die Inlia uiteindelijk moet opvangen, zit in een problematische situatie: medisch of psychiatrisch patiënt, of verslaafd. Dat vraagt veel van de begeleiding.

Wat spreekt

Beelden zijn sprekender dan vele woorden. Onder dat motto maakt de regionale omroep Oost al enkele jaren speciale oecumenische afleveringen van 'Passie in de provincie'. De omroep laat christelijke teksten uitspreken op diverse locaties in de regio.

Oefenen met filmpjes

Wat politici kunnen in tijden van verkiezingen om hun achterban aan te spreken, moeten kerken toch ook kunnen. Vanuit die gedachte nodigt de Raad pastores en vrijwilligers uit om een middag te praten over de inzet van filmpjes ten dienste van het kerkenwerk.

Voorafgaand aan de Tweede Kamerverkiezingen waren er allerlei korte filmpjes die op social media de ronde deden. In amper dertig seconden brachten de ontwerpers een boodschap over. Het bureau wil met enkele vrijwilliges verkennen of het middel nog wat populairder kan worden gemaakt voor eigen doeleinden. Er is een eerste concrete aanleiding: de Young Pilgrimage die in 2018 in Nederland plaatsvindt. De techniek kan wellicht worden ingezet om jonge mensen die de pelgrimage in Amsterdam willen bijwonen nu al in contact te brengen met lidkerken van de Raad van Kerken in Nederland. Het is een concreet project wat na afloop geëvalueerd wordt om te zien of er ook algemene conclusies voor de kerken kunnen worden getrokken.

De webmaster van de Raad van Kerken heeft al een paar basisrichtlijnen geformuleerd:

- bedenk van tevoren duidelijk wat u met het filmpje wilt communiceren en naar wie; maak een plan;
- beperk u tot één boodschap per filmpje en focus op de hoofdzaken (niet te veel details);
- zorg voor een rustige achtergrond en gelijkmatig licht;
- zorg voor een rustig beeld (niet bewogen, niet 'lopend');
- teksten en gesproken woord in het Engels zodat iedereen het kan volgen;
- laat het filmpje aan meerdere mensen die er ervaring mee hebben zien voor eventueel commentaar, voordat u het instuurt;
- upload het filmpje naar YouTube of Vimeo;
- uw filmpje dient rechtenvrij te zijn, ook van derden.

Het gesprek bij de Raad van Kerken zal gaan over ervaringen, tips en het verkennen van mogelijkheden. Mensen die het leuk vinden om na de middag betrokken te blijven bij het project van Young Pilgrimage kunnen dat melden. Zij die de ontmoeting eenmalig willen bijwonen om er misschien hun voordeel mee te doen in de eigen plaatselijke gemeente zijn ook hartelijk welkom.

Wie mee wil doen, kan zich opgeven via rvk@raadvankerken.nl; en is welkom op vrijdag 29 september van 13.00 uur tot 16.00 uur aan de Koningin Wilhelminalaan 5 in Amersfoort.

Pelgrimeren is ontmoeten

Pelgrimage van gerechtigheid en vrede is het leidmotief voor de Raad van Kerken deze jaren. De remonstrantse theoloog Koen Holtzapffel trekt een paar lijnen en laat zien hoe dat motief kan doorwerken in de kerk.

De pelgrimage voor gerechtigheid en vrede houdt ons bezig. Dat bleek ook tijdens een studiemiddag over het landschap van de pelgrim/pelgrimage in relatie tot het thema secularisatie. Daarbij sprak theoloog Borgman en in reactie op zijn boeiende bijdrage wil ik een paar aandachtspunten naar voren brengen. In wat voor landschap zijn wij kerk en pelgrimeren wij?

Pelgrimeren is een kans en een uitdaging. Het is op reis gaan in een soms bevreemdende wereld, het is het betreden van onbekend terrein. Hoe goed kennen we het / denken we het te kennen en hoe open is onze houding?

1. Tijdens onze pelgrimage verlaten we onze veilige kerkmuren. Dat is heilzaam. Mits we hen die we onderweg tegenkomen in een open dialoog echt ontmoeten en gezamenlijk op zoek gaan. Zijn we in staat tijdens onze pelgrimage echt te luisteren in open dialoog? Hoe is de wereld buiten de kerkmuren bezig met gerechtigheid en vrede en, breder, hoe zijn mensen buiten de kerkmuren bezig met zin? Hoe geven en ontvangen zij zin, wat is voor hen van grote waarde, wat zijn voor hen de belangrijke levensvragen, -ervaringen, -inzichten gerelateerd aan de thema's gerechtigheid en vrede?

Echte ontmoeting is wederzijds: je geeft, ontvangt en deelt. Daarbij past niet een houding die uitstraalt: maar wij hebben het geheim van het leven al doorgrond, ons zijn de ware antwoorden reeds geopenbaard,

Hebben wij een Woord voor de wereld en niets dan dat of zijn we oprecht nieuwsgierig naar wat mensen bezielt en wat ze met anderen willen delen, ook al lijkt dat niet op wat wij in de aanbidding hebben? (Willem van der Meiden)

dé weg, dé waarheid en hét leven. Hoe oprecht kun je dan samen echt op zóek gaan naar vrede, gerechtigheid en zin?

2. Veel te gemakkelijk worden gelovig en seculier dikwijls tegenover elkaar geplaatst, alsof zij zich bevinden in twee verschillende werelden. Tijdens de studiemiddag werd de vraag gesteld of het begrip seculier niet moet worden genuanceerd. Ja!, zou ik zeggen. De ene seculier is de andere niet, zoals de ene gelovige ook de andere niet is.

In onderzoeken naar de (post)seculiere staat van Nederland wordt onderscheid gemaakt tussen de theïst en de atheïst, de ietsist en de agnost en alles daartussenin. Er zijn veel raakvlakken, overlappingen en aanknopingspunten tussen gelovig en seculier. Geloof, spiritualiteit en zingeving sluiten elkaar geenszins uit in de beleving van veel mensen anno nu. We zullen dus genuanceerd en verfijnd moeten spreken over zowel de gelovige als de seculier, anders ontmoeten we niet wie we willen ontmoeten maar alleen een door onszelf gecreëerd typetje.

Tot slot: naar mijn mening is het meest recente rapport *God in Nederland* (1966-2015) verplichte kost voor ieder die de kerk een warm hart toedraagt. De conclusies zijn duidelijk genoeg. Voor veel mensen is het christendom 'een onbekende of exotische wereld' geworden, een wereld die moeilijk nog als een gedeeld zingevingskader of samenbindend verhaal kan functioneren. In het rapport worden religie, spiritualiteit en zingeving met elkaar verbonden. De overgangen zijn vloeiend geworden en ook religie/geloof wordt steeds minder in een welomschreven en gedeelde vorm beleefd. Geloof is iets persoonlijks dat je zelf bij elkaar zoekt, onder meer uit verschillende tradities. Het is zowel binnen als buiten kerkmuren te vinden onder het brede begrip spiritualiteit en het heeft te maken met hier en

nu bewust leven en jezelf overstijgen, verbonden met anderen.

Natuurlijk roept dit de vraag op naar de plek van de kerk als bezielend verband. Maar in die laatste omschrijving zit ook een heel interessant aanknopingspunt voor een open dialoog over gerechtigheid en vrede in relatie tot zin. Laten we tijdens onze pelgrimage luisterend stil staan bij de vraag wat het betekent om mens te zijn op deze aarde, in verlangen naar gerechtigheid en vrede. Dan bestaat de kans dat onze pelgrimage echt een gezamenlijke tocht wordt waar bruggen worden gebouwd en de potentieel gescheiden werelden van sacraliteit en seculariteit met elkaar verbonden zijn.

Koen Holtzapffel

De lange adem van de oecumene

Gerrit van Dijk is predikant en voorzitter van de provinciale Raad van Kerken in Zuid-Holland. Hoe ervaart hij de oecumenische samenwerking vanuit die functie?

Ik zit samen met tien andere protestanten in een huiskamer. Het gaat over Luther en zijn stellingen. Ik leg de groep wat eigentijdse stellingen voor met de vraag: eens of oneens. Voor mij als predikant voelt het dan toch een tikkeltje teleurstellend als ze niet vinden dat de preek het belangrijkste onderdeel van een kerkdienst is. Wel zijn rituelen in de afgelopen jaren steeds belangrijker geworden. Maar bij de vraag of we na 500 jaar de scheiding tussen de kerken kunnen opheffen, aarzelen de meesten toch wel.

Persoonlijk ben ik blij dat ik in 2017 leef en niet in 1517. Nu kunnen we frank en vrij een bijeenkomst organiseren waarbij de bisschop van Rotterdam zijn visie geeft op Luther en dat heel mild doet. We pelgrimeren in de veertigdagentijd voor Pasen oecumenisch en komen daarbij in een rooms-katholieke en protestantse kerk en ook in een moskee en horen daar over verschillende manieren van vasten. Over het algemeen zijn we lief voor elkaar en is er over en weer tussen kerken respect en de wil om samen te werken. Dat zie ik op veel plekken in Zuid-Holland gebeuren en elke plaats heeft daarbij weer zijn eigen aandachtspunten en mogelijkheden.

Toch heb ik ook het idee dat we oecumenisch gezien wel eens betere tijden gekend hebben. Dat hoor ik terug in de verhalen van oudere gelovigen die met enthousiasme vertellen over hoe brood en beker gedeeld werden en er veel vieringen samen gedaan werden. In 2016 kwam er vanuit de Raad van Kerken een

mooie brochure over de beleving van eucharistie en Avondmaal. Prachtig om daar met elkaar over te praten. Maar ik zou het liever ook van harte samen doen. Nu weet ik wel dat Rome niet op één dag gebouwd is en moet ik misschien wat meer geduld hebben.

In de Provinciale Raad van Kerken nemen we wel waar dat de oecumenisch betrokkenheid rust op de schouders van vaak oudere gelovigen. Die hebben zich vroeger ingezet om veel te winnen op het vlak van samen kerk-zijn. Een van de uitdagingen van nu is om jongeren voor de oecumene te winnen. Daar willen we aan werken en voor bidden. En dan vooral om een lange adem voor onszelf.

Gerrit van Dijk

Avondmaal

Landelijke en regionale berichten

VPE bij Raad

De Verenigde Pinkster- en Evangeliegemeenten hebben zich aangesloten als associé bij de Raad van Kerken in Nederland. Het is de achttiende kerkelijke organisatie die meedoet en die helpt de krachten van de kerken in Nederland te bundelen. Ds. Machiel Jonker is de afgevaardigde van de VPE in de plenaire Raadsvergadering. Hij is ook voorzitter van de VPE en volgde eerder ds. Peter Sleebos op.

Manifest van Maassluis

Kerken en moskeeën in Maassluis hebben een gezamenlijk manifest naar buiten gebracht. Ze pleiten daarin voor cohesie. 'We geloven in één Maassluis met vele verschillende inwoners', aldus de tekst.

Ontmoeting rond maaltijd

De kerken in Arnhem organiseren elke laatste woensdag van de maand een maaltijd voor alle 'nieuwe Arnhemmers', mensen uit Syrië, Eritrea of waar dan ook vandaan; en voor alle 'oude Arnhemmers' die aan willen schuiven. De maaltijden vinden plaats in het inloophuis Sint Marten.

Veel pastores

Zo'n 42 procent van de bezoekers bij het werkbezoek aan Schiphol was pastor en 58 procent was lid van een plaatselijke raad van kerken. Dat bleek bij de evaluatie van de kerken in Noord-Holland rond het werkbezoek dat men organiseerde aan Schiphol. De gecombineerde belangstelling is reden voor de Noord-Hollanders om door te gaan met het opzetten van werkbezoeken.

Nieuwe Kerk

De Nieuwe Kerk in Amsterdam besteedt deze zomer aandacht aan 'bijna-70-jaar Wereldraad' en '500 jaar Reformatie'. De kunstenaar Joseph Semah gaat artistieke interpretaties maken die aansluiten bij de genoemde thema's.

Kerkennacht

Tientallen plaatsen doen mee met de kerkennacht in het weekend van 23 tot 25 juni 2017. Een speciaal filmpje laat zien hoe een jonge vrouw kennismaakt met de kerk, terwijl je de stem hoort van mgr. Gerard de Korte die een speciale tekst uitspreekt van diaken Rob van Uden met de titel 'Meer dan een dak', tevens het thema van de editie van de kerkennacht dit jaar (zie YouTube).

Zeeuws pleidooi

De Raad van Kerken in Zeeland pleit voor de invoering van een basisinkomen. Door iedereen een gegarandeerd inkomen te geven kan de armoede worden gekeerd en sluit men beter aan bij de manier waarop de samenleving is georganiseerd. Inspanningen staan allang niet meer in verhouding tot de inkomsten, zo laat een brochure van de Raad zien.

Internationale berichten

Oecumenelezing 2018

Hoe hoger de hiërarchie, hoe minder vrouwen. Het geldt in de samenleving, en in de kerk is het niet anders. Dat alleen al maakt het zo aardig dat de bisschop van Lund, Antje Jackelén, de Oecumenelezing 2018 gaat verzorgen. In samenwerking met de Oud-Katholieke Kerk is het gelukt haar te strikken. voor 19 januari 2018 (15.00 uur), Geertekerk te Utrecht. Opgave: rvk@raadvankerken.nl.

Frans akkoord

De kerken in Frankrijk hebben een akkoord getekend met de staat, waardoor vluchtelingen via een humanitaire corridor naar Frankrijk kunnen komen. Ze hoeven zich daardoor niet te wagen aan een vlucht vol risico's over water. De organisatie St' Egidio werkt samen met (kerkelijke) vrijwilligers aan een plan om ook zo'n regeling in Nederland te maken.

Rectificatie

In het nummer 'Rituelen onderweg' was een bijzondere bijdrage opgenomen op pag. 51 en 52 van prof. dr. Marcel Barnard. Op zijn bijdrage volgde een 'reactie', die zonder overleg met de auteur was geplaatst en die niet van zijn hand was.

In een gesprek met Barnard heeft de hoofdredacteur de toevoeging betreurd, en hebben beide gesprekspartners uitgesproken de voorgang van de oecumene waar mogelijk en wenselijk in gezamenlijkheid te willen bevorderen.

Bijbelstudies

De Wereldraad is een reeks van twaalf maandelijke bijbelstudies begonnen op de eigen website, geïnspireerd door het thema 'pelgrimage van gerechtigheid en vrede' (www.oikoumene.org). Verschillende theologen vanuit alle delen van de wereld leveren een bijdrage.

Vorbereiding op Novi Sad

De Europese Kerkenconferentie bereidt de assemblee in 2018 voor in Novi Sad. Er zijn drie thema's: getuigenis (witness), gerechtigheid (justice) en gastvrijheid (hospitality). Er komen bijbelstudies rond het thema, en er zullen diverse sprekers zijn. Om de assemblee voor te bereiden zal de CEC een vooroverleg plannen in Amersfoort met geïnteresseerden uit Nederland en België. In IJsland was al zo'n regionale bijeenkomst.

Warc in Leipzig

De Wereldbond van Gereformeerde Kerken komt bijeen van 29 juni tot 7 juli in het Duitse Leipzig. De Protestantse Kerk in Nederland stuurt een stevige delegatie. De herdenking van de Reformatie komt aan de orde, en concrete thema's als economie, ecologie en gendervragen.

Vleermuizenzondag

Negen jaar geleden, toen Back to Church Sunday voor het eerst landelijk ging in Engeland, was ik als priester van het oud-katholiek aartsbisdom Utrecht gedetacheerd als kapelaan in het anglicaanse bisdom York. Kerkproeverij beloofde uitstekend te passen bij het conservatieve ethos van Noord-Yorkshire. Doe gewoon wat je altijd doet - but with a sparkle - en nodig daar dan anderen voor uit. Briljant.

Niet dat de penny meteen viel toen we het in ons dekenaat van Mowbray bespraken. Een e-mail van de notulist, uit mijn archief: 'My apologies. Those of you who read your Minutes will realise that you have a Chapter Clerk who is a bit batty. 28th September should read that it is Back to Church Sunday not Bat Sunday. My only excuse is that I was reading something about bats recently and thought it must be a day for appreciating church bats.' 'Mijn verontschuldigen. Degenen onder jullie die hun notulen lezen, zullen zich realiseren dat je een notulist hebt die een beetje getikt is. 28 september moet 'Kerkproeverij' zijn, niet 'Vleermuizenzondag'. Mijn enige excuus is dat ik onlangs iets over vleermuizen aan het lezen was, en dacht dat dit een dag voor het waarderen van vleermuizen in de kerk moest zijn.'

Ja, natuurlijk hadden we het de volgende dekenale vergadering over vleermuizen. Hoe ze 's zomers dingen vies maken. En omdat ze zwaar beschermd zijn, mag je zelfs bij verbouwingen aan de kerkzolder niets tegen ze doen. Maar wat zou het kunnen betekenen hen te 'waarderen'? 'Jongens, wat een vraag. Gaan we nou echt autocorrectie zitten exegetiseren?', verzuchtte mijn pastoor. 'Voor je het weet hebben we er een nieuw dogma bij.' Hij sloeg eens vlak voor de misviering een klein beest dood dat rond het wandaltaar vloog. Gespeeld schuld bewust keek hij het schip van de kerk in en sprak: 'I'm not Saint Francis of Assisi.'

Het ging uiteindelijk goed. De vijftien uitgenodigde aanwezigen op de zondag van de Kerkproeverij gaven en kregen waardering. 'Wist je', zei onze lector Bobby, 'als het goed gaat met vleermuizen dan gaat het goed met de hele natuur. In onze parochiekerk kunnen de mensen gemakkelijk binnenkomen en weer naar buiten gaan. Zo'n project is goed voor de hele stad.'

Bernd Wallet

